ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

1995 MÖDAV



MODAV-ICA 2022

19. ULUSLARARASI MUHASEBE KONFERANSI

Gezegensel Sınırların Eşiğinde Muhasebe

19th INTERNATIONAL CONFERENCE ON ACCOUNTING

Accounting on the Threshold of Planetary Boundaries

22-25 Eylül 2022 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
September 22-25, 2022 Anadolu University, Eskişehir

www.modav.org.tr

POSTER DESIGN: MELİH ERDOĞAN, 2022

MÖDAV – Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı
Turkish Accounting Academicians' Collaboration and Research Foundation

E-PROCEEDINGS of MODAVICA 2022

MODAV 19th International Conference on Accounting

September 22-25, 2022 Anadolu University, Eskişehir

Accounting on The Threshold of Planetary Boundaries

Editors

Assoc. Prof. Dr. Hümeyra Adıgüzel
Bahçeşehir University

Assoc. Prof. Dr. Banu Sultanoğlu
Bilkent University

Asst. Prof. Dr. Metehan Küçüker
Malatya Turgut Özal University

Dr. Nevzat Güngör
İstanbul University

@2022 PUBLISHED ONLINE

ISSN: 2602-4020

Date of Publication: 16/09/2022

Conference webpage: http: https://www.modav.org.tr/

Publication type: Extended Abstract proceedings of MODAV conferences

Paper acceptance process: A double blind peer-reviewed process conducted by an international panel of reviewers

BİLİM KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Durmuş Acar
Süleyman Demirel Üniversitesi

Prof. Dr. Nalan Akdoğan
Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Alagöz
Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Catalin Albu Bucharest
Academy of Economic Studies

Prof.Dr. Nadia Albu
Academy of Economic Studies

Prof. Dr. Trifu Alexandru
University Pedre Andrei of IASI

Prof. Dr. Taylan Altıntaş
İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Urton Anderson
University of Kentucky

Prof. Dr. Doğan Argun
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Dursun Arıkboğa
Yeditepe Üniversitesi

Prof. Dr. Aylin Poroy Arsoy
Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Yıldız Ayanoğlu
Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa A. Aysan
İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Çağnur Kaytmaz Balsarı
Dokuz Eylül Üniversitesi

Dr. Laurent Baechler
Cife European Institute

Prof. Dr. Kerim Banar
Anadolu Üniversitesi

Prof. Dr. Nejat Bozkurt
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Vecdi Can
Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. C.S. Agnes Cheng
The Hong Kong Polytechnic University

Prof. Dr. Yenn-Ru Chen
National ChengChi University

Prof. Dr. John Christensen
University of Southern Denmark

Prof. Dr. Fikret Çankaya
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Orhan Çelik
Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Turgut Çürük
Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Ersoy
Artvin Çoruh Üniversitesi

Prof. Dr. Yasemin Ersoy
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Prof. Dr. Semra Karacaer
Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Reşat Karcıoğlu
Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Lerzan Kavut
İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Kartal
Anadolu Üniversitesi

Prof. Dr. Uğur Kaya
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Sait Kaygusuz
Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Filiz Angay Kutluk
Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Kari Lukka
University of Turku

Doç. Dr. Cathy Liu
University of Houston

Prof. Dr. Kersin Lopatta
University of Hamburg

Prof. Dr. Banu Tarhan Mengi
Marmara Üniversitesi

Dr. Ufuk Mısırlıoğlu
UWE Bristol

Prof. Dr. Emaad Muhanna
Misr University for Science & Technology

Prof. Dr. Semra Öncü
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Gökhan Özer
Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi

Prof. Dr. Yıldız Özerhan
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Serdar Özkan
American University of the Middle East

Prof. Dr. Fatma Ulucan Özkul
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Deniz Parlak
Doğuş Üniversitesi

Prof. Dr. Recep Pekdemir
University of Wisconsin

Prof. Dr. Metin Sağmanlı
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Zafer Sayar
Atılım Üniversitesi

Prof. Dr. Ayşe Tansel Çetin
Yalova Üniversitesi
Prof. Dr. Yavuz Çiftçi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Seyhan Çil Koçyiğit
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. A. Fatih Dalkılıç
Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Volkan Demir
Galatasaray Üniversitesi
Prof. Dr. Bilge Leyli Demirel
Yalova Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Deran
Tarsus Üniversitesi
Prof. Dr. Banu Durukan
Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan ELMACI
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. Melih Erdoğan
Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Ülkü Ergun
Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih Coşkun Ertaş
Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Robert Faff
University of Queensland
Prof. Dr. Shawki M. Farag
The American University in Cairo
Prof. Dr. Graham Gal
University of Massachusetts Amherst
Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu
Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Seçkin Gönen
Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Recep Güneş
Artvin Çoruh Üniversitesi
Prof. Dr. Rüstem Hacırüstemoğlu
Galatasaray Üniversitesi
Prof. Dr. Zeynep Hatunoğlu
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Cemal İbiş
Altınbaş Üniversitesi
Prof. Dr. Yoshiaki Jinnai
Tokyo Keizai University
Prof. Dr. Thomas Hansen
Virginia Commonwealth University
Prof. Dr. Seval Kardeş Selimoğlu
Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup Selvi
İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan Sevim
Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Türker Susmuş
Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Haluk Sümer
Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Münir Şakrak
Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. İlker Kıymetli Şen
İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Salim Şengel
Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Nazlı Kepçe
İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Necdet Şensoy
İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Türel
İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Aslı Türel
İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Figen Öker Türüdüoğlu
Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Uyar
Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi
Prof. Dr. Şaban Uzay
Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Sema Ülker
İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Serap Sebahat Yanık
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Birol Yıldız
Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih Yılmaz
İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Göksel Yücel
İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Yükçü
Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Qiang Wu
The Hong Kong Polytechnic University

DÜZENLEME KURULU / ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Nuran Cömert (Chair)
Prof. Dr. İrem Nuhoğlu
Prof. Dr. Ganite Kurt
Prof. Dr. Ümmühan Aslan
Prof. Dr. Selahattin Karabınar
Prof. Dr. Duygu Anıl Keskin
Prof. Dr. Mehmet Özbirecikli
Prof. Dr. Vedat Ekergil
Doç. Dr. Hümeyra Adıgüzel
Doç Dr. Banu Sultanoğlu
Doç. Dr. Hamdi Erdin Gündüz
Dr. Öğretim Üyesi Ergün Kaya
Dr. Öğretim Üyesi Halil Cem Sayın
Arş. Gör. Dr. Emine Esra Bilgiç
Arş. Gör. Gülşen Çavuş

Prof. Dr. Saime Önce (Co-chair)
Prof. Dr. Beyhan Marşap
Prof. Dr. Kadir Gürdal
Prof. Dr. Lerzan Kavut
Prof. Dr. Volkan Demir
Prof. Dr. Necdet Sağlam
Prof. Dr. Ayşe Banu Başar
Prof. Dr. Arman Aziz Karagül
Doç. Dr. Tuba Şavlı
Doç. Dr. Can Öztürk
Dr. Öğretim Üyesi Metehan Küçüker
Dr. Öğr. Üyesi Sezen Uludağ
Arş. Gör. Dr. Nevzat Güngör
Arş. Gör. Pınar Alyar

DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD

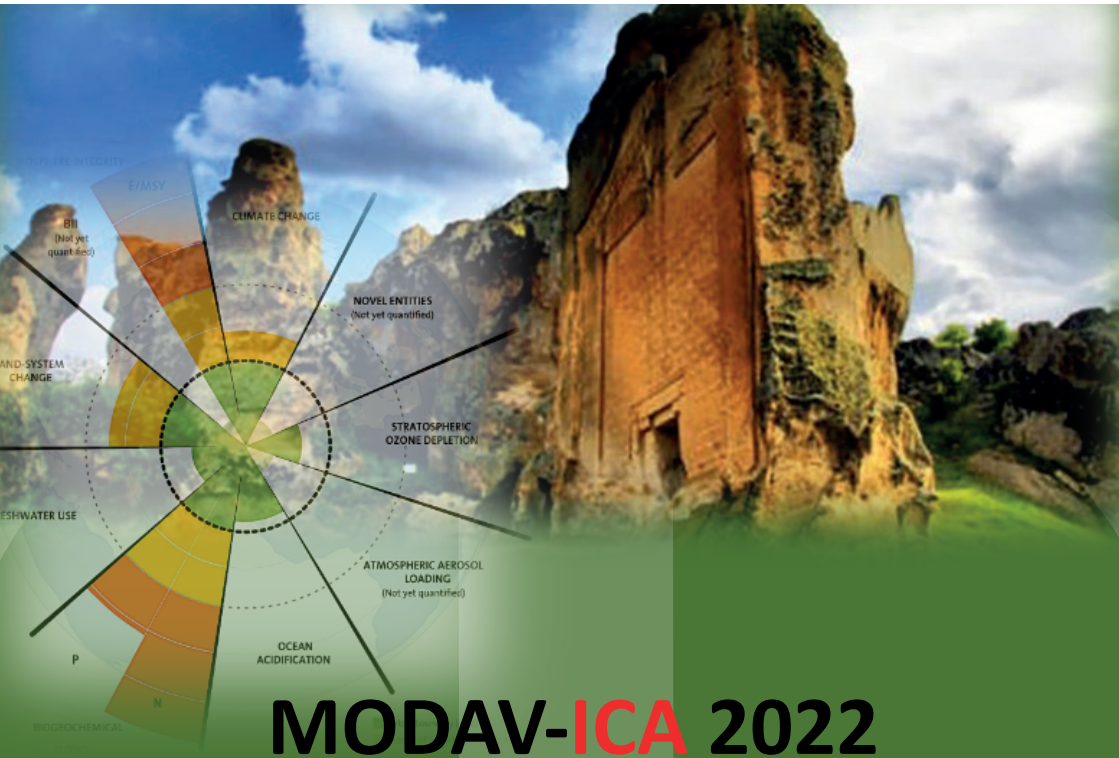
Prof. Dr. Nuran Cömert
Prof. Dr. Nalan Akdoğan
Prof. Dr. Tuğrul Tüfekçioğlu
Prof. Dr. Münir Şakrak
Prof. Dr. Çağnur K. Balsarı
Dr. Dale Flesher

Prof. Dr. Ömer Lalik
Prof. Dr. Can Şımga Mugan
Prof. Dr. Hülya Talu
Prof. Dr. Recep Pekdemir
Prof. Dr. Dursun Arıkboğa
Natalie Tatiana Churyk

Prof. Dr. Fuat Erdal
Prof. Dr. Fatih Temizel
Prof. Dr. Elif Dağdemir
Prof. Dr. Melih Erdoğan
Prof. Dr. Graham Gal
Dr. Laurent Baechler

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı



MODAV-ICA 2022

19. ULUSLARARASI MUHASEBE KONFERANSI

Gezegensel Sınırların Eşiğinde Muhasebe

19th INTERNATIONAL CONFERENCE ON ACCOUNTING

Accounting on the Threshold of Planetary Boundaries

22-25 Eylül 2022 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
September 22-25, 2022 Anadolu University, Eskişehir

EY Building a better working world

TÜRMOB

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ESMMMO

ANKARA

EDEV EĞİTİMİ DESTEKLEME VAKFI

SEYİTGAZİ BELEDİYESİ

KNAUF INSULATION

PROGRAM / PROGRAM

Thursday, September 22, 2022
22 Eylül 2022 Perşembe

Doctoral Colloquium / Doktora Kolokyumu
Place: Convention Center (SBE) Halls / Yer: Kongre Merkezi (SBE) Salonları

9:00:9:10	**Doctoral Colloquium Opening / Doktora Kolokyumu Açılışı** • **Prof. Dr. Nuran Cömert,** MÖDAV Chair / MÖDAV Başkanı • **Prof. Dr. Saime Önce, AÜ,** SBE Director/ SBE Müdürü
9:10-9:40	**Keynote Speaker / Ana Tema Konuşmacısı** **Prof. Dr. Fatih Yılmaz, Istanbul University / İstanbul Üniversitesi** ***"Case Study Method in Research Studies" /*** ***"Araştırma Çalışmalarında Vak'a Yönteminin Kullanılması"***
9.40-11.40	**Parallel Colloquiums / Paralel Kolokyumlar**
Anatolia Hall/ Anadolu Salonu	**Moderator: Prof. Dr. Ganite Kurt** **Ph.D. Students / Doktora Öğrencileri:** Selda Korga / Musa Özçelik / Zahid Kılıçaslan **Critics / Değerlendiriciler:** Prof. Dr. Can Şımga Mugan / Prof. Dr. Banu Durukan / Prof. Dr. Serdar Özkan / Prof. Dr. Fikret Er
Red Hall / Kırmızı Salon	**Moderator: Prof.Dr. Ümmühan Aslan** **Ph.D. Students / Doktora Öğrencileri:** Begüm Hazar / Abdülrezzak İkvan **Critics / Değerlendiriciler:** Prof. Dr. Yıldız Özerhan / Prof. Dr. Figen Öker Türüdüoğlu / Prof. Dr. Volkan Demir / Doç. Dr. Mehmet Fırat
12.00-13:00	**Lunch Break / Öğle Arası**

MODAV-ICA 2022
19th International Conference on Accounting
19.Uluslararası Muhasebe Konferansı
Place: Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi Great Hall
Yer: Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi Büyük Salon

13.00-13.30	• **Moment of Silence and the National Anthem / Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı** • **Concert / Konser** ***"KANUN & PİYANO İKİLİSİ"*** ***Esra Berkman (Kanuni)- Lilian Maria Tonella Tüzün (Piyanist)***
13:30-14:15	**Welcome & Opening Speeches / Hoş Geldiniz ve Açılış Konuşmaları** **Wellcome & Opening Speeches / Açılış ve Protokol Konuşmaları:** • **Prof. Dr. Fuat Erdal,** Anadolu University Rector / Anadolu Üniversitesi Rektörü • **Prof. Dr. Nuran Cömert,** MÖDAV Chair / Başkan • **Prof. Dr. Saime Önce,** Conference Co-Chair / Konferans Eş Başkanı **Opening Speeches / Açılış Konuşmaları** • **Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen,** Mayor of Eskişehir (in case of his attendance) / Eskişehir Belediye Başkanı (Teşrifleri halinde) • **Dr. Hasan Özçelik,** KGK Chair / KGK Başkanı • **İ. Hüseyin Yıldız,** TURMOB Vice Chairman / TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı
14:15-14:30	**To Prof. Dr. Nalan Akdoğan / Prof. Dr. Nalan Akdoğan'a** **Founder and Honorary President Special Award /** **Kurucu ve Onursal Başkanlık Özel Ödülü Takdimi**
14:30-14:45	**Tea & Coffee Break / Çay Kahve Arası**

14:45- 17.15
Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi Great Hall/ Büyük Salon

Opening Session/ Açılış Oturumu:
"Accounting on the Threshold of Planetary Boundaries" /
"Gezegensel Sınırların Eşiğinde Muhasebe"
Moderator: Prof. Dr. Melih Erdoğan

- **Prof. Dr. M. Levent Kurnaz**, Director of the Center for Climate Change and Policy Studies at Boğaziçi University / Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (iklimBU)
- **Ayşe Arıak Tunaboylu,**IFAC Board Member / IFAC Yönetim Kurulu Üyesi
- **Dr. Tamer Saka**, Chairman of Corporate Governance Association of Turkey / TKYD-Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği Başkanı
- **Dr. Erkin Erimez,** Global Compact Turkey / Global Compact Türkiye
- **Zeynep Okuyan,** Assurance Partner and Sustainability Leader at EY / EY İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik Hizmetleri Lideri

Friday, September 23, 2022
Place: Convention Center (SBE) Halls
23 Eylül 2022 Cuma
Yer: Konferans Merkezi (SBE) Salonları

9:00-9:30
Anatolia Hall / Anadolu Salonu

Keynote Speaker / Ana Tema Konuşmacısı
Dr. Laurent Baechler, European Institute / **Avrupa Enstitüsü**
" Decarbonization of the World Economy: The Way Forward"/
Dünya Ekonomisini Karbonsuzlaştırma: İlerlemenin Yolu

9.30-10:45 **Parallel Sessions / Paralel Oturumlar**

Session/ Oturum 1
Anatolia Hall / Anadolu Salonu

Chair/Oturum Başkan: Prof. Dr. Ömer Lalik

- ***"Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 5 No'lu Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Hedefine Ulaşmada Türkiye'de Sürdürülebilirlik Raporu Düzenleyen İşletmelerin 2020 ve 2021 Yılı Beyanlarının İncelenmesi ve Sonuçların Değerlendirilmesi" / Examination and Evaluation the Results of 2020 and 2021 Statements of the Companies Issuing Sustainability Reports in Turkey To Achieve the Gender Equality Goal No. 5***

Prof. Dr. Nalan Akdoğan – Prof. Dr. Deniz Umut Doğan

- ***"Sürdürülebilir Finans Piyasası, Mevcut Durum ve İleriye Dönük Gelişmeler"/ Sustainable Finance Market, Current Status and Future Development***

Ece Sevin, EY Turkey Assurance Partner, Sustainability Leader

- ***"Sürdürülebilirlik ve Firma Performansı İlişkisi: BIST Şirketleri Üzerine Bir Araştırma" / The Relationship between Sustainability and Firm Performance: A Research on BIST Companies***

Dr. Öğr. Üyesi Halil Cem Sayın

Session/ Oturum 2 **Red Hall/ Kırmızı Salon**	**Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Tuğrul Tüfekçioğlu** • ***"Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartlarının Entegre Raporlamada Kullanımına İlişkin Bir Araştırma" / A Research on the Usage of Sustainability Accounting Standards in Integrated Reporting*** **Prof. Dr. Tunç Köse – Doç. Dr. Şafak Ağdeniz** • ***"Süreklilikten Sürdürülebilirliğe: Gıda Sektöründe Faaliyet Gösteren Bir Şirketin Lojistik Sürdürülebilirlik Yolculuğu Üzerine Bir Değerlendirme" / From Continuity To Sustainability: An Assessment on the Logistics Sustainability Journey of a Company Operating in the Food Industry*** **Prof. Dr. Orhan Elmacı – Selman Özmen** • ***"Sürdürülebilirlik ile Kazanç Yönetimi Arasındaki İlişki: OECD Ülkeleri Üzerine Bir Araştırma" / The Relationship Between Sustainability and Earnings Management: A Study on OECD Countries*** **Dr. Öğr. Üyesi Neriman Yalçın – Öğr. Gör. Dr. Mehmet Güneş**
Session/ Oturum 3 **Blue Hall/ Mavi Salon**	**Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Münir Şakrak** • ***"Sürdürülebilirlik Raporlamasında Çevresel ve Sosyal Performans Göstergelerinin Yeri: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde Bir Uygulama" / The Place of Environmental and Social Performance Indicators in Sustainability Reporting: An Application in the BIST Sustainability Index*** **Doç. Dr. Feyza Dereköy** • ***"Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin "Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi"nde Yer Alan İlkelere Uyum Derecelerinin Tespit Edilmesi Üzerine Bir Araştırma" / A Research on Determining the Level of Compliance with the Principles in the Framework for Sustainability Principles of the Businesses Included in the Sustainability Index*** **Prof. Dr. Seyhan Çil Koçyiğit - Doç. Dr. Tuba Derya Baskan – Doç. Dr. Fatma Temelli** • ***"Şeffaflık Düzeyleri Halka Açık Bankaların Kârlılık Oranlarını Etkiliyor Mu? Kurumsal Yönetim Temelli Bir Araştırma" / Does Transparency Level Affect the Profitability Ratios of Publicly Held Banks? A Corporate Governance Based Research*** **Prof. Dr. A.R. Zafer Sayar - Tolga Tümer**
10:45-11:00	**Tea & Coffee Break / Çay Kahve Arası**
11:00-11:30 **Anatolia Hall / Anadolu Salonu**	**Keynote Speaker / Ana Tema Konuşmacısı** **Dr. Graham Gal,** Associate Professor of Accounting, University of Massachusetts / Massachusetts Üniversitesi ***"What Information Does Not Have to Be Disclosed Versus What Must Be Disclosed: The Future Of Auditing" /*** ***Hangi Bilgi Açıklanmalı Hangisi Açıklanmamalı: Denetimin Geleceği***

11:30-12:45	Parallel Sessions / Paralel Oturumlar
Session/ Oturum 4 Anatolia Hall/ Anadolu Salonu	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Can Şımga Mugan • *"Some Observations on the First-Time Adoption of IFRS 16 in the Context of Lessee's Balance Sheet Presentation & Disclosures: The Case of Airline Industry" / Kiracının Bilançodaki Sunumu ve Finansal Tablo Açıklamaları Bağlamında UFRS 16'nın İlk Uygulaması Üzerine Bazı Gözlemler: Havayolu Şirketlerinin Analizi* **Doç. Dr. Can Öztürk - Ali Afsari** • *"The Use Of Accounting-Based Data in Efficiency Comparison of Firms: A Cross-Country Study on the Chemical Industry" / Firmaların Etkinlik Karşılaştırmasında Muhasebe Temelli Verilerin Kullanımı: Kimya Sektörü Üzerine Ülkeler Arası Bir Araştırma* **Doç. Dr. Metin Uyar** • *"Migration Effects on the Economies of Poland and Turkey – An Accounting Approach"/ Göçün Polonya ve Türkiye Ekonomilerine Etkileri – Bir Muhasebe Yaklaşımı* **Lecturer Canan Yükçü - Prof. UEK dr hab. Katarzyna Kochanıak – Prof. Dr. Süleyman Yükçü - Doç. Dr. M. Yılmaz İçerli**
Session/ Oturum 5 Red Hall / Kırmızı Salon	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Elif Dağdemir • *"Sınırda Karbon Vergisinin Türkiye'nin Dış Ticaret Yapısına Etkisi: Tedarik Zincirinde Sürdürülebilirlik" / The Impacts of EU Carbon Border Adjustment Mechanism on Turkey's Foreign Trade Structure: Sustainability in the Supply Chain* **Sercan Bahadır,** *EY Türkiye Vergi Bölümü Şirket Ortağı, Dolaylı Vergiler Lideri* • *"Havayolu Taşımacılığında Karbon Muhasebesi" /Carbon Accounting in Airlines* **Dr. Öğr. Üyesi Ergün Kaya** • *"İklim Değişikliği Raporlaması: BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Uygulaması" / Climate Change Reporting: BIST Sustainability Index Application* **Doç. Dr. Ömer Faruk Güleç - Esra Nur Akkuş- Ayşenur Gercik**
Session/ Oturum 6 Blue Hall / Mavi Salon	Chair/Oturum Başkanı: Ali Kamil Uzun • *"Kurumsal Yönetim ve Denetim Dışı Hizmet Ücretleri İlişkisi: BIST İmalat Sektöründe Bir Araştırma" / The Relationship Between Corporate Governance and Non-Auditing Service Fees: A Research in BIST Manufacturing Sector* **Dr. Öğr. Üyesi Duygu Şengül Çelikay** • *"Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Kurumsal İtibar İlişkisi: Brand Finance Turkey-100 Firmaları Üzerine Bir Araştırma" / The Relationship Between Corporate Social Responsibility and Corporate Reputation: A Research on Brand Finance Turkey-100 Companies* **Dr. Öğr. Üyesi Aysel Öztürkçü Akçay** • *"Yönetim Kurulu Cinsiyet Çeşitliliğinin Finansal Başarısızlığa Etkisi: Borsa İstanbul Uygulaması" / The Effect of Gender Diversity on Financial Distress: An Application on Borsa İstanbul* **Gamze Sevimli Örgün**
12:45 -14:00	**Tea & Coffee Break / Çay Kahve Arası**
14:00-14:30 **Anatolia Hall / Anadolu Salonu**	**Keynote Speaker / Ana Tema Konuşmacısı** **Prof. Dr. İstemi Demirağ** Tenured Professor of Accounting- TalTech- Tallinn University of Technology / TalTech- Tallinn Technoloji Üniversitesi ***"How Sustainable are Public-Private Partnerships (PPPs): Thirty Years' Experience from the United Kingdom" / Kamu-Özel Sektör Ortaklıkları (PPP'ler) Ne Kadar Sürdürülebilirdir: Birleşik Krallık'tan Otuz Yıllık Deneyim***

14:30-16:00	Parallel Sessions / Paralel Oturumlar
Session/ Oturum 7 Anatolia Hall / Anadolu Salonu	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatih TEMİZEL • *"İklimle İlgili Açıklamalar Standart Taslağı – IFRS S2: BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelere Olası Etkileri" / Climate-Related Disclosures Exposure Draft IFRS S2: Possible Impacts on BIST Sustainability Index Companies* **Prof. Dr. Nalan Akdoğan - Prof. Dr. Yıldız Özerhan - Doç. Dr. Banu Sultanoğlu** • *"Üniversitelerin Çevresel Sürdürülebilirliği ile Akademik Performans İlişkisi: UI Greenmetric ile URAP ve THE Sıralamaları Karşılaştırması" / The Relationship Between Environmental Sustainability and Academic Performance in Universities: A Comparison of UI Greenmetric and Urap and THE Rankings* **Dr. Zeliha Kaldırım - Dr. Öğr. Üyesi İrem Özcan -Dr. İlknur Ergün** • *"Yeşil Muhasebe Uygulamalarının BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde İşlem Gören Şirketlerin Kârlılıklarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma: Petkim ve Tüpraş Örneği" / A Research on the Effect of the Implementation of Green Accounting on the Profitability of BIST Sustainability Index Listed Companies: The Case of Petkim and Tüpraş* **Dr. Öğr. Üyesi Burçak Kızıltan - Dr. Aslı Vural - Belgin Rana Çardak**
Session/ Oturum 8 Red Hall / Kırmızı Salon	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Cemal İbiş • *"2020 Yılı Bağımsız Denetim Raporlarının Covid-19 Salgınının Etkileri Açısından Değerlendirilmesi: Gıda ve Perakende Sektörleri ile Turizm Sektöründe Faaliyet Gösteren Halka Açık Şirketler Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme" / Evaluation of The Independent Audit Reports for the Year of 2020 in Terms of the Effects of the COVID-19 Pandemic: A Comparative Investigation on Publicly Held Companies Operating in Food and Retail Sectors and Tourism Sector"* **Prof. Dr. Mehmet Özbirecikli - Burak Ali Adana** • *"Kamu Üniversitelerinde Kurum Kültürü- İç Kontrol İlişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Üzerine Bir Araştırma" / The Relationship Between Institutional Culture and Internal Control in State Universities: A research on Süleyman Demirel University* **Esra Sarıyıldız - Doç. Dr. Mehmet Akif Altunay** • *"Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Önemliliğe İlişkin Açıklamaların Raporlama Kalitesine ve Bilgi Kullanıcılarına Katkısı Üzerine Bir Araştırma" / A Research on the Contribution of Disclosures to the Quality of Reporting and to Information Users in the Independent Audit of Financial Statements* **Prof. Dr. Adnan Sevim - Dr. Samet Bülbül**
Session/ Oturum 9 Blue Hall / Mavi Salon	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yıldız Ayanoğlu • *"Denetim Literatüründe Dünya Çapında Eğilimler: Bibliyometrik Bir Analiz" / Worldwide Trends in Audit Literature: A Bibliometric Analysis* **Doç. Dr. Bilal Solak - Arş. Gör. Fatih Faydalı** • *"Batık Çıkarma Analizi: Vasa Örneği / Shipwreck Analysis: Wasa Edition"* **Prof. Dr. Süleyman Yükçü - Egemen Gültek** • *"Diyalojik Hesap Vermede Popüler Raporlamanın Kullanılması: Belediyeler İçin Raporlama Örneği" / Using Popular Reporting in Dialogical Accounting: Reporting Example for Municipalities* **Doç. Dr. Emre Kaplanoğlu - Prof. Dr. Süleyman Yükçü**
16:00-16:15	**Tea & Coffee Break /** Çay Kahve Arası
16:15-16:45 Anatolia Hall / Anadolu Salonu	**Keynote Speaker /** Ana Tema Konuşmacısı **Dr. Sridhar Ramamoorti** Associate Professor of Accounting University of Dayton ***"Accounting for Sustainability May Well Ensure the Sustainability of Accounting!"/*** *"Sürdürülebilirlik için Muhasebe, Muhasebenin Sürdürülebilirliğini Sağlayabilir!"*

16:45-18:00	Parallel Sessions / Paralel Oturumlar
Session/ Oturum 10 Anatolia Hall / Anadolu Salonu	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Volkan Demir • *Türkiye'de 1982 Yılına Kadar Bilançoların Tarihçesi / "History of the Classified Balance Sheets in Turkey by 1982"* Prof. Dr. Recep Pekdemir - Prof. Dr. Ummuhan Aslan - Assistant Professor Mehmet Kocakulah – Doç. Dr. Melis Ercan • *"Nakit Akış Profilleri ve İşletme Yaşam Döngüsü Özellikleri: Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sektöründe Bir Araştırma" / Cash Flow Profiles and Business Life Cycle Characteristics: A Study in the Paper and Paper Products Sector* Dr. Öğr. Üyesi Murat Düzer • *"Blok Zincir Teknolojisinin Kamu Kurumlarının Denetim Faaliyetleri Üzerindeki Beklenen Katma Değeri" / Expected Added Value of Blockchain Technology on Audit Activities of Public Institutions* Özden Şentürk
Session/ Oturum 11 Red Hall / Kırmızı Salon	Chair/Oturum Başkanı: Erol Demirel • *"Entegre Raporlama Üzerine Bir Araştırma: Bankalar Örneği" / A Research on Integrated Reporting: Sample of Banks* Selda Korga • *"Entegre Raporlama Kapsamında Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: İmalat Sektöründe Bir Araştırma" / The United Nations Sustainable Development Goals within the Context of Integrated Reporting: A Study in the Manufacturing Sector* Dr. Öğr. Üyesi Seçil Öztürk Yöndemli • *"Yeşil Muhasebeye Yönelik Kavramsal Bir Araştırma" / A Conceptual Research on Green Accounting* Dr. Öğr. Üyesi Aysun Atagan Çetin - Dr. Öğr. Üyesi Saime Doğan
Session/ Oturum 12 Blue Hall / Mavi Salon	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yakup Selvi • *"Kirli Kâr: Voc Şirketi Örneği" / Dirty Profit: Voc Company Case* Prof. Dr. Süleyman Yükçü - Doç. Dr. Emre Kaplanoğlu • *"Maliyet Düşürme Tekniği Olarak Sosyal Kaytarma" / Social Loafing as a Cost Reduction Technique* Prof. Dr. Süleyman Yükçü - Doç. Dr. M. Yılmaz İçerli • *"Metaversede Gerçekleşen İşlemlerin Vergilendirilmesi ve Second Life Platformunda Uygulanan Satış Vergisi" / Taxation of Transactions Made in Metaverse and Sales Tax Applied on Second Life Platform* YMM, Dr. Hasan Yalçın
19.30 – 00.00	Gala Dinner / Gala Yemeği - Place / Yer: Ramada Plaza By Wyndham Eskişehir
Saturday, September 24, 2022 Place: Convention Center (SBE) Halls / 24 Eylül 2022 Cumartesi Yer: Kongre Merkezi (SBE) Salonları	
9:00-9:45 Mavi Salon	Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi editörleri ve yayın ekibi ile sohbet toplantısı
10:00-10:30 Anatolia Hall / Anadolu Salonu	Keynote Speaker / Ana Tema Konuşmacısı **Murat Yünlü** KGK Vice Chairman / KGK Başkan Yardımcısı ***"Finansal Raporlamada Güncel Gelişmeler, Türkiye'deki Uygulamalar"*** *"Current Developments in Financial Reporting and Practices in Turkey"*

10:30-11:45	Parallel Sessions / Paralel Oturumlar
Session/ Oturum 13 Anatolia Hall / Anadolu Salonu	Chair/Oturum Başkanı: Ersin Karakoç • *"Sigorta Sektöründe Sürdürülebilirlik ile Bağlantılı Konuların Bibliyometrik Analizi" / Bibliometric Analysis of Issues Related to Sustainability in the Insurance Industry* Doç. Dr. Ayşenur Tarakçıoğlu Altınay - Prof. Dr. Beyhan Marşap Prof. Dr. Bilge Leyli Demirel • *"Aktüerya Bilimi ve Muhasebe: Karşılıkların ve Tanımlanmış Fayda Planlarının Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması" / Actuary Science and Accounting: Recognition and Reporting of Provisions and Defined Benefit Plans* Dr. Öğr. Üyesi Naim Varol
Session/ Oturum 14 Red Hall / Kırmızı Salon	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Durmuş Acar • *"Muhasebe Meslek Etiği İlkeleri Üzerine Postmodern Bir Değerlendirme" / "A Postmodern Evaluation on The Principles Of Accounting Professional Ethics"* Berin Dikgöz - Doç. Dr. Alper Erserim • *Uluslararası Finansal Raporlamadaki Kar/Zarar Sorunsalı" / The Profit/Loss Problem in International Financial Reporting* Aysun Aktaş Mozeikçi - Doç. Dr. Erkan Öztürk • *"Firmaların Sermaye Harcaması ile Satış Karlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" / Examination of the Relationship Between Capital Expenditure and Return on Sales of Firms* Oğuz Yusuf Atasel
Session/ Oturum 15 Blue Hall / Mavi Salon	Chair/Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatih Coşkun Ertaş • *"Muhasebe Meslek Mensuplarının Aşırı İş Yükü ve İşe Bağlı Gerginlik Düzeyinin İşgören Performansı Üzerindeki Etkisi" / The Effects on Employee Performance of Accounting Professionals' Work Overload and Work-Related Strain Level* Işık Altunal - Dr. Öğr. Üyesi Ali Altınbay • *"Değer Muhasebesi ve Etki Değerleme: PwC ve Yorkshire Örneği" / Value Accounting and Impact Assessment: The Case Of Yorkshire and PwC* Doç. Dr. Filiz Yüksel
11:45-12:00	Tea & Coffee Break / Çay Kahve Arası
12:00-13:00 Anatolia Hall / Anadolu Salonu	• Prof. Dr. Sabri Bektöre Best Paper Award / En İyi Bildiri Ödülü Takdimi • Closing and Group Photo / Kapanış ve Toplu Fotoğraf
13:00 - 16:30	Lunch and Guided City Tour / Öğle Yemeği ve Rehberli Şehir Gezisi

Sunday, September 25, 2022
25 Eylül Pazar

9:00 - 15:00	Phrygian Valley Trip and Return / Frig Vadisi Gezisi ve Dönüş

EY Building a better working world
TÜRMOB
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ESMMMO
EDEV EĞİTİMİ DESTEKLEME VAKFI
SEYİTGAZİ BELEDİYESİ
KNAUF INSULATION

İçindekiler Tablosu

Konferans Programı/*Conference Program*..... vi

Genişletilmiş Özetler/*Extended Abstract*..... 1

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 5 No'lu Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Hedefine Ulaşmada Türkiye'de Sürdürülebilirlik Raporu Düzenleyen İşletmelerin 2020 ve 2021 Yılı Beyanlarının İncelenmesi ve Sonuçların Değerlendirilmesi/*Examination and Evaluation the Results of 2020 and 2021 Statements of the Companies Issuing Sustainability Reports in Turkey To Achieve the Gender Equality Goal No. 5*
Nalan Akdoğan- Deniz Umut Doğan
..... 1

Sürdürülebilirlik ve Firma Performansı İlişkisi: BIST Şirketleri Üzerine Bir Araştırma/*The Relationship between Sustainability and Firm Performance: A Research on BIST Companies*
Halil Cem SAYIN
..... 6

Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartlarının Entegre Raporlamada Kullanımına İlişkin Bir Araştırma/*A Research on the Usage of Sustainability Accounting Standards in Integrated Reporting*
Tunç Köse- Şafak Ağdeniz
..... 13

Süreklilikten Sürdürülebilirliğe: Gıda Sektöründe Faaliyet Gösteren Bir Şirketin Lojistik Sürdürülebilirlik Yolculuğu Üzerine Bir Değerlendirme/*From Continuity To Sustainability: An Assessment on the Logistics Sustainability Journey of a Company Operating in the Food Industry*
Orhan Elmacı- Selman Özmen
..... 22

Sürdürülebilirlik ile Kazanç Yönetimi Arasındaki İlişki: OECD Ülkeleri Üzerine Bir Araştırma/*The Relationship Between Sustainability and Earnings Management: A Study on OECD Countries*
Neriman Yalçın- Mehmet Güneş
..... 26

Sürdürülebilirlik Raporlamasında Çevresel ve Sosyal Performans Göstergelerinin Yeri: BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde Bir Uygulama/*The Place of Environmental and Social Performance Indicators in Sustainability Reporting: An Application in the BIST Sustainability Index*
Feyza Dereköy
..... 32

Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi"nde Yer Alan İlkelere Uyum Derecelerinin Tespit Edilmesi Üzerine Bir Araştırma/*A Research on Determining the Level of Compliance with the Principles in the Framework for Sustainability Principles of the Businesses Included in the Sustainability Index*
Seyhan Çil Koçyiğit- Tuba Derya Başkan- Fatma Temelli
..... 40

Şeffaflık Düzeyleri Halka Açık Bankaların Kârlılık Oranlarını Etkiliyor Mu? Kurumsal Yönetim Temelli Bir Araştırma/*Does Transparency Level Affect the Profitability Ratios of Publicly Held Banks? A Corporate Governance Based Research*
Tolga Tümer- A.R. Zafer Sayar
..... 45

Some Observations on the First-Time Adoption of IFRS 16 in the Context of Lessee's Balance Sheet Presentation & Disclosures: The Case of Airline Industry/*Kiracının Bilançodaki Sunumu ve Finansal Tablo Açıklamaları Bağlamında UFRS 16'nın İlk Uygulaması Üzerine Bazı Gözlemler: Havayolu Şirketlerinin Analizi*
Can Öztürk- Ali Afsari
..... 51

The Use Of Accounting-Based Data in Efficiency Comparison of Firms: A Cross-Country Study on the Chemical Industry/*Firmaların Etkinlik Karşılaştırmasında Muhasebe Temelli Verilerin Kullanımı: Kimya Sektörü Üzerine Ülkeler Arası Bir Araştırma*
Metin Uyar- Anatol Melega- Ana-Maria Sandulache- Rares Cosmin Nicorici- Corina Petruscu
..... 63

Migration Effects on the Economies of Poland and Turkey – An Accounting Approach/*Göçün Polonya ve Türkiye Ekonomilerine Etkileri – Bir Muhasebe Yaklaşımı*
Canan Yükçü- Katarzyna Kochaniak- Süleyman Yükçü- M. Yılmaz İçerli
..... 69

Havayolu Taşımacılığında Karbon Muhasebesi/*Carbon Accounting in Airlines*
Ergün Kaya
..... 74

İklim Değişikliği Raporlaması: BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Uygulaması/*Climate Change Reporting: BIST Sustainability Index Application*
Ömer Faruk Güleç- Esra Nur Akkuş- Ayşenur Gercik
..... 79

Kurumsal Yönetim ve Denetim Dışı Hizmet Ücretleri İlişkisi: BIST İmalat Sektöründe Bir Araştırma/*The Relationship Between Corporate Governance and Non-Auditing Service Fees: A Research in BIST Manufacturing Sector*
Duygu Şengül Çelikay
..... 86

Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Kurumsal İtibar İlişkisi: Brand Finance Turkey-100 Firmaları Üzerine Bir Araştırma/*The Relationship Between Corporate Social Responsibility and Corporate Reputation: A Research on Brand Finance Turkey-100 Companies*
Aysel Öztürkçü Akçay
..... 92

Yönetim Kurulu Cinsiyet Çeşitliliğinin Finansal Başarısızlığa Etkisi: Borsa İstanbul Uygulaması/*The Effect of Gender Diversity on Financial Distress: An Application on Borsa İstanbul*
Gamze Sevimli Örgün
..... 99

İklimle İlgili Açıklamalar Standart Taslağı – IFRS S2: BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelere Olası Etkileri/*Climate-Related Disclosures Exposure Draft IFRS S2: Possible Impacts on BIST Sustainability Index Companies*
Nalan Akdoğan- Yıldız Özerhan- Banu Sultanoğlu
..... 105

Üniversitelerin Çevresel Sürdürülebilirliği ile Akademik Performans İlişkisi: UI Greenmetric ile URAP ve THE Sıralamaları Karşılaştırması/*The Relationship Between Environmental Sustainability and Academic Performance in Universities: A Comparison of UI Greenmetric and Urap and THE Rankings*
Zeliha Kaldırım- İrem Özcan- İlknur Ergün
..... 111

Yeşil Muhasebe Uygulamalarının BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde İşlem Gören Şirketlerin Kârlılıklarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma: Petkim ve Tüpraş Örneği/*A Research on the Effect of the Implementation of Green Accounting on the Profitability of BIST Sustainability Index Listed Companies: The Case of Petkim and Tüpraş*
Burçak Kızıltan- Aslı Vural- Belgin Rana Çardak
..... 117

2020 Yılı Bağımsız Denetim Raporlarının Covid-19 Salgınının Etkileri Açısından Değerlendirilmesi: Gıda ve Perakende Sektörleri ile Turizm Sektöründe Faaliyet Gösteren Halka Açık Şirketler Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme/*Evaluation of The Independent Audit Reports for the Year of 2020 in Terms of the Effects of the COVID19 Pandemic: A Comparative Investigation on Publicly Held Companies Operating in Food and Retail Sectors and Tourism Sector*
Mehmet Özbirecikli- Burak Ali Adana
..... 123

Kamu Üniversitelerinde Kurum Kültürü- İç Kontrol İlişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Üzerine Bir Araştırma/*The Relationship Between Institutional Culture and Internal Control in State Universities: A research on Süleyman Demirel University*
Esra Sarıyıldız- Mehmet Akif Altunay
..... 128

Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Önemliliğe İlişkin Açıklamaların Raporlama Kalitesine ve Bilgi Kullanıcılarına Katkısı Üzerine Bir Araştırma/*A Research on the Contribution of Disclosures to the Quality of Reporting and to Information Users in the Independent Audit of Financial Statements*
Adnan Sevim- Samet Bülbül
..... 139

Denetim Literatüründe Dünya Çapında Eğilimler: Bibliyometrik Bir Analiz/*Worldwide Trends in Audit Literature: A Bibliometric Analysis*
Bilal Solak- Fatih Faydalı
..... 145

Batık Çıkarma Analizi: Vasa Örneği/*Shipwreck Analysis: Wasa Edition*
Süleyman Yükçü- Egemen Gültek
..... 149
Diyalojik Hesap Vermede Popüler Raporlamanın Kullanılması: Belediyeler İçin Raporlama Örneği/*Using Popular Reporting in Dialogical Accounting: Reporting Example for Municipalities*
Emre Kaplanoğlu- Süleyman Yükçü
..... 155
Nakit Akış Profilleri ve İşletme Yaşam Döngüsü Özellikleri: Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sektöründe Bir Araştırma/*Cash Flow Profiles and Business Life Cycle Characteristics: A Study in the Paper and Paper Products Sector*
Murat Düzer
..... 159
Blok Zincir Teknolojisinin Kamu Kurumlarının Denetim Faaliyetleri Üzerindeki Beklenen Katma Değeri/*Expected Added Value of Blockchain Technology on Audit Activities of Public Institutions*
Özden Şentürk
..... 166
Entegre Raporlama Üzerine Bir Araştırma: Bankalar Örneği/A Research on Integrated Reporting: Sample of Banks
Selda Korga
..... 172
Entegre Raporlama Kapsamında Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: İmalat Sektöründe Bir Araştırma */The United Nations Sustainable Development Goals within the Context of Integrated Reporting: A Study in the Manufacturing Sector*
Seçil Öztürk Yöndemli
..... 177
Yeşil Muhasebeye Yönelik Kavramsal Bir Araştırma/*A Conceptual Research on Green Accounting*
Aysun Atagan Çetin- Saime Doğan
..... 183
Kirli Kâr: Voc Şirketi Örneği/*Dirty Profit: Voc Company Case*
Süleyman Yükçü- Emre Kaplanoğlu
..... 188
Maliyet Düşürme Tekniği Olarak Sosyal Kaytarma/*Social Loafing as a Cost Reduction Technique*
Süleyman Yükçü- M. Yılmaz İçerli
..... 193
Metaversede Gerçekleşen İşlemlerin Vergilendirilmesi ve Second Life Platformunda Uygulanan Satış Vergisi/*Taxation of Transactions Made in Metaverse and Sales Tax Applied on Second Life Platform*
Hasan Yalçın
..... 199
Sigorta Sektöründe Sürdürülebilirlik ile Bağlantılı Konuların Bibliyometrik Analizi/*Bibliometric Analysıs of Issues Related to Sustainability in the Insurance Industry*
Ayşenur Tarakçıoğlu Altınay- Beyhan Marşap- Bilge Leyli Demirel
..... 205
Aktüerya Bilimi ve Muhasebe: Karşılıkların ve Tanımlanmış Fayda Planlarının Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması/ *Actuary Science and Accounting: Recognition and Reporting of Provisions and Defined Benefit Plans*
Naim Varol
..... 209
Muhasebe Meslek Etiği İlkeleri Üzerine Postmodern Bir Değerlendirme/*A Postmodern Evaluation on The Principles Of Accounting Professional Ethics*
Berin Dikgöz- Alper Erserim
..... 213
Uluslararası Finansal Raporlamadaki Kar/Zarar Sorunsalı/*The Profit/Loss Problem in International Financial Reporting*
Aysun Aktaş Mozeikçi- Erkan Öztürk
..... 217
Firmaların Sermaye Harcaması ile Satış Karlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi/*Examination of the Relationship Between Capital Expenditure and Return on Sales of Firms*
Oğuz Yusuf Atasel
..... 226

Muhasebe Meslek Mensuplarının Aşırı İş Yükü ve İşe Bağlı Gerginlik Düzeyinin İşgören Performansı Üzerindeki Etkisi/ *The Effects on Employee Performance of Accounting Professionals' Work Overload and Work-Related Strain Level*
Işık Altunal- Ali Altınbay
..... 230
Değer Muhasebesi ve Etki Değerleme: PwC ve Yorkshire Örneği/*Value Accounting and Impact Assessment: The Case Of Yorkshire and PwC*
Filiz Yüksel
..... 238

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASINDA ÇEVRESEL VE SOSYAL PERFORMANS GÖSTERGELERİNİN YERİ: BİST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİNDE BİR UYGULAMA

Feyza DEREKÖY*

ÖZ

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin faaliyetlerinin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerinin belirlenip, ilgili taraflara sunulmasını sağlar. Bu çalışmanın amacı, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan şirketlerin sürdürülebilirlik faaliyet çıktılarını oluşturan çevresel ve sosyal performans göstergelerinin raporlanmasındaki uygulamalarına yönelik genel bir değerlendirme yapmaktır. Çalışma kapsamındaki şirketlerin raporlarında sunulan çevresel ve sosyal performans göstergeleri, içerik analizi kullanılarak BİST Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi bağlamında incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, endekste yer alan şirketlerin çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konularına ilişkin politikalarını, önemli kararlarını, alınan önlemlerini ve finansal olmayan performans verilerini büyük ölçüde paylaştıkları ancak çevresel ve sosyal performans göstergelerinin sunulmasında biçimsel farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Çevresel Performans Göstergeleri, Sosyal Performans Göstergeleri.

THE PLACE OF ENVIRONMENTAL AND SOCIAL PERFORMANCE INDICATORS IN SUSTAINABILITY REPORTING: AN APPLICATION IN THE BIST SUSTAINABILITY INDEX

ABSTRACT

Sustainability reporting ensures that the social, environmental and economic effects of the activities of the enterprises are determined and presented to the relevant parties. The aim of this study is to make a general assessment of the practices in reporting the environmental and social performance indicators that constitute the sustainability activity outputs of the companies in the BIST Sustainability. The environmental and social performance indicators presented in the reports of the companies were examined in the context of BIST Sustainability Guidelines for Companies using content analysis. According to the results of the analysis, it has been determined that the companies in the index share their policies, important decisions, measures and non-financial performance data on environmental and social sustainability issues to a large extent, but there are formal differences in the presentation of environmental and social performance indicators.

Keywords: Sustainability, Sustainability Reporting, Environmental Performance Indicators, Social Performance Indicators.

1. GİRİŞ

Muhasebe sürecinden elde edilen bilgilerin sunulduğu finansal raporlar, işletme faaliyetlerinin sonucunu göstermektedir. Ancak, küreselleşmeyle birlikte paydaş ihtiyaçlarının, iş modellerinin, yönetim anlayışının değişimi ve işletmelerin çevresel ve sosyal olaylara olan duyarlılığına yönelik beklentiler, sadece kâr ve kârlılığı önceleyen finansal raporlamanın yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda işletmeler sürdürülebilirlik kavramı çerçevesindeki faaliyetlerini, farklı bir anlayışla raporlamaya başlamışlardır.

* Doç. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, fderekoy@medipol.edu.tr, orchid.org/ 0000-0003-1508-7498

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin ekonomik, çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim performanslarını ölçmelerine, anlamalarına ve aktarmalarına ve beraberinde hedef belirlemeleri ile değişimi daha etkin bir şekilde yönetmelerine yardımcı olmaktadır (GRI, 2020a). Sürdürülebilirlik raporlaması yapan işletmeler, ekonomik, çevresel ve sosyal değişkenleri içerecek şekilde raporlama yapmakta ve böylece bu alanlardaki başarılarını değerlendirebilmektedir. Bunun yanısıra, sürdürülebilirlik raporlaması işletmelerin faaliyet sonuçlarını görebilme, paydaşlarına ise işletmenin kendi beklentilerine olan duyarlılığı ile ilgili değerlendirme yapma imkânı sağlamaktadır (Yanık ve Türker, 2012: 298). Sürdürülebilirlik raporlaması aynı zamanda, işletmelerin değerlerini ve yönetişim modellerini paylaşmalarını ve stratejisileri ile sürdürülebilir küresel ekonomiye bağlılıkları arasındaki bağlantıyı göstermelerini mümkün kılmaktadır. (GRI, 2020b).

Sürdürülebilirlik konusuna gereken önemi vermeyen işletmeler, finansal kuruluşlar ve yatırımcılar tarafından daha riskli görülmekte, buna karşın sürdürülebilirlik kavramına gereken önemi veren işletmelerin ise finansman kaynağına erişimleri kolaylaşmakta ve sermaye maliyetleri de düşmektedir (BİST ,2020: 6). Ayrıca, sürdürülebilirlik ile ilgili faaliyetler, sorumlu davranışın bir işareti olarak paydaşların işletmeye ilişkin algılarını iyileştirmekte ve bu durum yatırımcının sermaye sağlama isteğini artırmakta, çalışan ve müşteri sadakatini sağlamaktadır (Dhaliwal vd., 2011: 729).

Finansal bilginin yanında finansal olmayan bilginin büyük önem kazandığı günümüzde, çalışmanın amacı, BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan şirketlerin çevresel ve sosyal performans göstergelerinin raporlanmasındaki uygulamalarını incelemek ve genel bir değerlendirme yapmaktır. Bu amaca yönelik olarak, BİST Sürdürülebilirlik Endesksi'nde yer alan ve 2015- 2020 yılları arasında sürdürülebilirlik raporlaması yapan 31 şirketin raporları, nitel bir araştırma yöntemi olan içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen bulguların sonucunda, araştırma kapsamında yer alan şirketlerin çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konularına ilişkin finansal olmayan performans verilerini büyük ölçüde paylaştıkları, ancak çevresel ve sosyal performans göstergelerinin sunulmasındaki biçimsel farklılıkların, verilerin karşılaştırılabilirliğini engellediği ortaya konmuştur.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde sürdürülebilirlik raporlamasını konu edinen birçok çalışma bulunmakta olup, sürdürülebilirlik raporlarında çevresel ve sosyal bilgi paylaşımının incelenmesine yönelik çalışmalar ise sınırlı sayıdadır.

Sing ve diğerleri (2020), Hindistan Menkul Kıymetler Borsası'na kayıtlı imalat sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerde sürdürülebilirlik raporlama uygulamalarını araştırmak için KOBİ sürdürülebilirlik açıklama endeksi geliştirilmiştir. Araştırmada 29 işletmeye içerik analizi yöntemi uygulanmış olup, araştırma sonucunda sürdürülebilirlik raporlaması uygulamalarının özellikle çevresel ve sosyal boyutlarda yetersiz olduğu ortaya konulmuş ve KOBİ'lerde sürdürülebilirlik raporlaması uygulamalarının, güçlü politikalar ve düzenlemeler yoluyla iyileştirilmesi tavsiye edilmiştir.

Şendurur ve Temelli (2018), Türkiye'de faaliyet gösteren geleneksel bankaları sürdürülebilirlik açısından katılım bankalarıyla karşılaştırmıştır. Çalışmada, araştırmaya dahil edilen geleneksel ve katılım bankalarının faaliyet raporlarından çevresel ve sosyal açıklamalar dikkate alınarak sürdürülebilirlik puanları hesaplanmıştır. Çalışmanın sonucunda büyüklük, likidite, karlılık, yaş, çevresel puan ve sürdürülebilirlik puanları ile banka türleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Şahin ve Çankaya'nın (2018) çalışmasında 2017 yılına kadar Türkiye'de sürdürülebilirlik raporu yayınlayan 42 şirketin 100 sürdürülebilirlik raporu, durum tespiti için içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda, analize dahil edilen sürdürülebilirlik raporlarında yer alan strateji ve profil açıklamalarının, yönetim yaklaşımı ve performans göstergesi açıklamalarından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Özerhan ve Sultanoğlu (2018), BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan 42 işletmenin sürdürülebilirlik ve yıllık faaliyet raporlarını, çevresel bilgilerin türü ve düzeyi açısından incelemek ve güvence denetiminin yürütülüp yürütülmediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında, işletmelerin çevresel bilgi raporlama seviyesindeki standardizasyon eksikliği nedeniyle, paydaşlara bilgi

aktarımında tutarlılık ve karşılaştırılabilirliği sağlayamadığını ve güvence denetiminin çok düşük seviyede olduğunu tespit etmişlerdir.

Aracı ve Yüksel (2016), sürdürülebilirlik raporlarının etkinliğini belirlemek amacıyla BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan işletmelerin sürdürülebilirlik raporlarını GRI Raporlama ilkeleri esas alınarak içerik analizi yöntemi ile incelemişlerdir. Araştırma sonucunda çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik açıklama puanlarının genel açıklama puanına ve ekonomik sürdürülebilirlik açıklama puanına göre nispeten daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Gücenme Gençoğlu ve Aytaç (2016), BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan 29 şirketin uygulamalarını, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik raporlarına dayanarak incelemişler ve çalışmanın sonucunda 2015 yılına kadar çevresel sürdürülebilirlik ve çevreye verilen önem ile ilgili çalışmaların arttığını ve sosyal sürdürülebilirlik konusundaki bilgilerin daha fazla raporlandığını ortaya konmuşlardır

Kavut (2010), çalışmasında sosyal ve çevresel açıklamalar ile kurumsal yönetim arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu amaçla, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 100 endeksinde (İMKB-100) yer alan şirketlerin 2003 ve 2004 yıllarına ait Kurumsal Yönetim Uyum Raporlarında (KYUR) ve faaliyet raporlarında yer alan çevresel açıklamalar içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, 2004 yılında çevresel bilgi düzeyinin ve bu konuda bilgi veren firma sayısının 2003 yılına göre arttığı ve uluslararası çevre raporlama uygulamalarına göre yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan şirketlerin, sürdürülebilirlik faaliyet çıktılarını oluşturan çevresel ve sosyal performans göstergelerinin raporlanmasında yaptıkları uygulamalara ilişkin genel bir değerlendirme yapmaktır.

Araştırmanın kapsamını BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan ve 2015 ile 2020 yılları arasında sürdürülebilirlik raporlaması yapan 31 şirket oluşturmaktadır. Şirketlerin sürdürülebilirlik raporlamasında sundukları çevresel ve sosyal performans verileri, Borsa İstanbul (BIST) Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi'nde önerilen performans göstergeleri bağlamında incelenmiştir. Finansal olmayan bilgileri, sürdürülebilirlik raporu veya entegre rapor aracılığıyla paydaşlarına sunmayı hedefleyen şirketlere yol gösterici olması amacıyla, Borsa İstanbul tarafından ilki 2014 yılında yayınlanan ve 2020 yılında revize edilen, "BİST Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi" farklı sektörlerin yararlanacağı şekilde genel bir bakış açısıyla hazırlanmıştır. Rehberde sürdürülebilirliği faaliyet döngüsünde içselleştiren ve bu kapsamdaki çıktılarını paydaşlarına raporlamak isteyen şirketler için çevresel ve sosyal performans göstergelerinin sunulmasına yönelik öneriler getirilmiştir. Rehberde ayrıca, örneklendirilerek somutlaştırılmaya çalışılan çevresel ve sosyal performans göstergelerinin oluşturulmasında; GRI (Küresel Raporlama Girişimi), UNGC (Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi), TCFD (İklimle İlişkili Finansal Beyanlar Görev Gücü), SKA (Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları) raporlama çerçeveleri referans olarak verilmiştir (BIST, 2020: 7, 70).

Araştırmada, şirketlerin 2015 ve 2020 yılları arasındaki sürdürülebilirlik raporlarının incelenmesinin nedeni, 2021 yılına ait sürdürülebilirlik raporlarının tamamının henüz kamuoyuyla paylaşmamış olması ve performans göstergelerinin sunulmasında yıllar itibariyle gerçekleşen gelişmenin değerlendirilebilmesidir. Bu durum sonuçların genellenebilmesi açısından araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır, ancak elde edilecek bulgu ve sonuçların, çevresel ve sosyal performans verilerinin raporlanmasının gelişimine katkı sağlayacağı beklenmektedir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, BİST Sürdürülebilirlik Endesksi'nde yer alan ve sürdürülebilirlik raporlaması yapan şirketlerin raporları, şirketlerin web sayfalarından elde edilmiş olup, raporlarda yer alan çevresel ve sosyal performans verileri nitel bir araştırma yöntemi olan içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, yazılı ya da görüntülü materyalin sistematik analizi olup, sayılamayanların nicelleştirilmesidir (Aziz, 2011: 131). Araştırmada içerik analizine ilişkin kategoriler, BİST Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi-2020' de yer alan çevresel ve sosyal performans göstergelerine göre

belirlenmiştir. Rehberde, sürdürülebilirlik faaliyetlerinin çıktısı niteliğinde raporlanması önerilen 10 çevresel performans ve 10 sosyal performans göstergesi, açıklanmış ve örneklendirilmiştir. Araştırma kapsamında sürdürülebilirlik raporlaması yapan şirketlerin raporlarında sunulan performans göstergeleri, 10 kategori çevresel performans ve 10 kategori sosyal performans olacak şekilde incelenerek kodlanmış ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

3.3. Araştırma Bulguları

3.3.1. Çevresel Performans Göstergeleri

Araştırma kapsamındaki şirketlerin, sürdürülebilirlik raporlarında çevresel performans göstergelerinin hangilerine yer verip vermediği, çevresel performans göstergeleri değerlendirme matrisi oluşturularak kodlanmıştır. Tablo 1'de ise değerlendirme matrisi özetlenmiş olup, içerik analizi kapsamında, her bir içerik öğesi unsurunun (çevresel performans göstergeleri) yer aldığı rapor sayıları ve toplam içindeki yüzdelerine ilişkin veriler açıklanmıştır. Araştırmada, BİST Sürdürülebilirlik Rehberi'nde önerilen çevresel performans göstergelerinden, "Yönetimin İklim Yaklaşımı" ve "Çevresel Faaliyetler" in, sürdürülebilirlik raporlarının tamamında yer aldığı tespit edilmiştir. Buna karşın, "Geri Dönüştürülen Girdi Oranı" performans göstergesinin ise, sürdürülebilirlik raporlarında en az yer verilen performans göstergesi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çevresel performans verilerinin raporlanmasında yıllar itibariyle önemli bir farklılaşmanın olmadığı da belirlenmiştir.

Tablo 1. Çevresel Performans Göstergelerini İçeren Sürdürülebilirlik Rapor Sayısı ve Yüzdesi

Çevresel Performans Göstergeleri	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yönetimin İklim Yaklaşımı	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100
Çevresel Faaliyetler	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100
Sera Gazı Emisyonları	**29**	94	**29**	94	**29**	94	**29**	94	**29**	94	**29**	94
Emisyon Yoğunluğu	**13**	42	**12**	39	**13**	42	**14**	45	**15**	48	**15**	48
Enerji Kullanımı	**29**	94	**30**	97	**30**	97	**30**	97	**30**	97	**29**	94
Enerji Yoğunluğu	**9**	29	**11**	35	**12**	39	**12**	39	**14**	45	**14**	45
Enerjide Kaynak Çeşitliliği	**21**	68	**22**	71	**23**	74	**24**	77	**24**	77	**24**	77
Su Kullanımı	**28**	90	**29**	94	**29**	94	**28**	90	**30**	97	**31**	100
Geri Dönüştürülen Girdi Oranı	**7**	23	**12**	39	**11**	35	**12**	39	**11**	35	**11**	35
Atık Miktarı	**29**	94	29	94	**29**	94	**30**	97	**30**	97	**30**	97

Rehberde, metin olarak açıklanması önerilen "Yönetimin İklim Yaklaşımı" başlıklı performans göstergesinin raporların tamamında ayrıntılı olarak ele alındığı, şirketlerde alınan önemli kararların açıklandığı ve ortaya çıkabilecek risk ve fırsatlara ilişkin bilgilerin verildiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde, "Çevresel Faaliyet" başlıklı performans göstergesinin de raporların tamamında detaylı bir biçimde anlatıldığı belirlenmiştir. Şirketler çevre ile ilgili politikalarını, atık ve enerji yönetimi ile su tüketimi ve geri dönüşüm süreçlerini kapsamlı olarak raporlamışlardır.

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerden en az %90'nın sera gazı emisyonuna ilişkin sayısal verilerini Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 ayrımını yaparak ve önceki yıllarla karşılaştırmalı olarak açıkladıkları tespit edilmiştir. Buna karşın, sera gazı emisyonunun, çalışan sayısı, yıllık ciro gibi çeşitli büyüklüklerine oranı olan "Emisyon Yoğunluğu" performans göstergesinin, raporların %50'sinden daha azında paylaşıldığı belirlenmiştir.

Rehberde, enerji yönetimi kapsamında paylaşılması önerilen performans göstergelerinden, "Enerji Kullanımı", %90'nın üzerinde bir oranla raporların büyük bir çoğunluğunda, yıllarla karşılaştırmalı olarak açıklanırken, doğrudan kullanılan enerjinin elde edildiği kaynaklara göre dağılımının hesaplanması ile elde edilen "Enerjide Kaynak Çeşitliliği" başlıklı performans göstergesine ilişkin açıklama yapan raporların oranı, ortalama %74 olarak tespit edilmiştir. Enerji kullanımının çeşitli fiziksel büyüklüklere oranını ifade eden "Enerji Yoğunluğu"' ise en fazla %45 oranında şirket tarafından raporlanmıştır.

"Su Kullanımı" performans göstergesi kapsamında, %90'nın üzerinde oranla şirketlerin hemen hemen tamamının, bir yılda harcadıkları ve tekrar kullandıkları suyun miktarını geçmiş yıllarla karşılaştırarak paylaştıkları belirlenmiştir. Şirketlerin yine büyük bir çoğunluğu (%94-%97), tehlikeli ve tehlikeli olmayan atık miktarını ve beraberinde geri dönüştürülen tehlikesiz atık miktarını raporlamış ve ayrıca atıkları nasıl bertaraf ettiklerini de raporların içinde metin olarak ayrıntılı bir biçimde açıklamışlardır. 2015-2020 yılları arasında en fazla %39 oranındaki şirketin ise üretimde girdi olarak kullandığı geri dönüştürülmüş malzemelerin yüzdesini raporlarında sunduğu tespit edilmiştir.

3.3.2. Sosyal Performans Göstergeleri

Araştırma kapsamındaki şirketlerin, sürdürülebilirlik raporlarında sosyal performans göstergelerinin hangilerine yer verip vermediği, sosyal performans göstergeleri değerlendirme matrisi oluşturularak kodlanmıştır. Tablo 2'de ise değerlendirme matrisi özetlenmiş olup, içerik analizi kapsamında, her bir içerik öğesi unsurunun (sosyal performans göstergeleri) yer aldığı rapor sayıları ve toplam içindeki yüzdelerine ilişkin veriler açıklanmıştır. Araştırmada, BİST Sürdürülebilirlik Rehberi'nde önerilen sosyal performans göstergelerinden, "Yönetim Kurulu ve Çalışan Çeşitliliği" nin, sürdürülebilirlik raporlarının tamamında yer aldığı tespit edilmiştir. Buna karşın, "Çocuk İşçiliği ve Zorla Çalıştırma" performans göstergesinin ise, sürdürülebilirlik raporlarında en az yer verilen performans göstergesi olduğu belirlenmiştir. Çevresel performans göstergelerinde olduğu gibi sosyal performans göstergelerinin raporlanmasında da yıllar itibariyle bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Performans Göstergelerini İçeren Sürdürülebilirlik Rapor Sayısı ve Yüzdesi

Sosyal Performans Göstergeleri	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yönetim Kurulu ve Çalışan Çeşitliliği	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100
İşe Yeni Alınan Oran/Sayı	**24**	77	**24**	77	**25**	81	**26**	84	**27**	87	**27**	87
Çalışan Sirkülasyonu	**24**	77	**24**	77	**26**	84	**26**	84	**28**	90	**28**	90
Doğum İzni Oran/Sayı	**21**	68	**19**	61	**20**	65	**19**	61	**19**	61	**21**	68
Sağlık ve Güvenlik Politikası	**31**	100	**30**	97	**30**	97	**30**	97	**30**	97	**30**	97
Kaza/ Meslek Hastalığı	**26**	84	**27**	87	**28**	90	**26**	84	**27**	87	**30**	97
Eğitim Alan Oran/ Sayı	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**31**	100	**30**	97	**31**	100
İnsan Hakları	**24**	77	**24**	77	**25**	90	**27**	87	**27**	87	**27**	87
Çocuk İşçiliği	**4**	13	**5**	16	**5**	16	**6**	19	**8**	26	**8**	26
Müşteri Memnuniyeti ve Gizlilik	**29**	94	**29**	94	**29**	94	**29**	94	**27**	87	**27**	87

Cinsiyet, yaş grupları, çalışılan yıl sayısı, eğitim durumu gibi farklı unsurlara göre çalışan kategori ve sayıları ile yönetim kurulu üyelerinin sayı ve oranlarının paylaşıldığı "Yönetim Kurulu ve Çalışan Çeşitliliği" performans göstergesinin araştırma kapsamındaki şirketlerin tamamı tarafından raporlandığı belirlenmiştir.

Yaş grupları, cinsiyet ve bölgelere göre yeni işe alınan çalışan sayı ve oranlarının raporlandığı "Yeni İşe Alınanlarının Oranı" başlıklı performans göstergesi, araştırma kapsamındaki şirketlerin ortalama %82'si tarafından paylaşılmış ancak yaş grupları, cinsiyet ve bölgelere göre bir sınıflandırma tüm şirketler tarafından yapılmamıştır. Bunun yanı sıra, 2020 yılına ait raporlarında yeni işe alınanlara ilişkin bilgi paylaşımında bulunan şirketlerin, % 5'nin sadece işe alınan çalışan sayısını, %12'nin hem sayı hem de oranı, %83'nün ise sadece oranlarını bildirdikleri tespit edilmiştir.

Benzer şekilde, işten ayrılan çalışan ve sirkülasyon oranlarını ifade eden "Çalışan Sirkülasyon Oranı" performans göstergesi de, araştırma kapsamındaki şirketlerin ortalama %84'ü tarafından raporlanmış olup, yaş grupları, cinsiyet ve bölgelere göre bir dağılım yapılmamıştır. 2020 yılında işten ayrılan sayı ve oranlarını raporlayan 28 şirketin, %19'u sadece çalışan devir hızını, %36'sı sadece işten ayrılan çalışan sayılarını, %45'i ise hem işten ayrılan sayılarını hem de çalışan devir hızını raporlarında paylaşmışlardır.

Cinsiyete göre doğum izninden sonra işe geri dönen ve işte kalan çalışan sayılarına ilişkin "Doğum İzni Oranları" performans göstergesinin, raporların en az %61'inde sunulduğu belirlenmiştir. 2020 yılında şirketlerin %84'nün, doğum izninden geri dönen ve işte kalan çalışanların sadece sayılarını, %5'nin oranlarını %11'nin ise hem sayıları hem de oranları raporladığı tespit edilmiştir.

Rehberde, sürdürülebilirlik raporlaması yapan şirketlerin iş sağlığı ve/veya genel sağlık ve güvenlik politikalarını metin olarak açıklamaları tavsiye edilmektedir. Araştırma kapsamındaki şirketlerin büyük çoğunluğunun (en az %97) "Sağlık ve Güvenlik Politikası" başlıklı performans göstergesine ilişkin kapsamlı açıklamalar yaptığı belirlenmiştir. Diğer yandan, ortalama %88 oranında şirketin, kaza/meslek hastalığı sıklık oranları ile kayıp gün oranlarına ilişkin bilgilendirme yaptığı tespit edilmiş olup, 2020 yılında kaza meslek hastalığı verilerini raporlayan 30 şirketin, %25'i sadece sayıları, %40'ı sadece oranları ve %35'i ise hem sayıları hem de oranları raporlamışlardır.

Rehberde "Çalışan Başına Eğitim Saatleri" başlığı ile insan sermayesinin gelişimine yönelik gerçekleştirilen eğitimlerin, çalışan başına yıllık ortalama saatinin raporlanması tavsiye edilmektedir. Araştırma kapsamındaki şirketlerin çoğunluğu çalışanlara verilen eğitim saatine ilişkin verileri raporlarında paylaşmıştır. 2020 yılına ait raporların %46'sında sadece eğitim alan çalışan sayılarının, %12'sinde sadece eğitim alan çalışanların oranlarının ve %42'sinde ise hem sayıların hem de oranların paylaşıldığı belirlenmiştir.

Şirketlerin insan hakları politikalarının olup olmadığı ve söz konusu politikaların tedarikçileri ve satıcıları da kapsadığına dair açıklamalar ve önemli hususlara, alınan önlemlere ilişkin bilgilendirme yapmalarının gerekli olduğu tavsiye edilmektedir. Araştırma kapsamındaki şirketlerin pek çoğu web sayfalarında, sürdürülebilirlik başlığı altında insan hakları politikalarına ilişkin açıklamalara yer vermekte olup, raporlarında insan hakları politikalarına dair bilgi paylaşımında bulunan şirketlerin oranı ortalama %84 olarak tespit edilmiştir. Sürdürülebilirlik raporlarında en az yer verilen performans göstergesi "Çocuk İşçiliği ve Zorla Çalıştırma" olup, şirketlerin en fazla %26'sının çocuk işçiliği ve zorla çalıştırmaya karşı şirket politikaları, alınan önlemler ve konuya dair önemli hususlara ilişkin açıklamalarda bulunduğu belirlenmiştir.

Rehberde, "Müşteri Memnuniyeti ve Gizlilik" başlığı ile ifade edilen performans göstergesi kapsamında şirketlerin, müşteri şikâyetlerinin yönetimi, çözümü ve müşteri gizliliğinin korunmasına ilişkin politikalarını raporlarında paylaşmaları tavsiye edilmiş olup, araştırmada yer alan şirketlerin ortalama %90'nın söz konusu açıklamaları raporladıkları tespit edilmiştir.

4. SONUÇ

Uzun vadeli değer yaratmak amacıyla, ekonomik, çevresel ve sosyal faktörlerin, kurumsal yönetim ilkeleri ile birlikte şirketin faaliyetlerinde ve karar mekanizmalarında dikkate alınması ve bu faktörlerle bağlantılı risklerin etkin bir biçimde yönetilmesi olarak ifade edilen kurumsal sürdürülebilirlik (BİST, 2014:5), işletmenin doğrudan ihtiyaçları ile ortaklar, çalışanlar, müşteriler, baskı grupları, toplum gibi paydaşların dolaylı ihtiyaçlarının karşılamasını sağlar (Dyllick ve Hockerts, 2002:131).

Sürdürülebilirliğe dair bilgiler ile çevresel, sosyal ve yönetişime ilişkin finansal olmayan veriler yatırımcılar ve finansal kuruluşlar tarafından, yatırım ve finansman kararlarının şekillenmesinde her geçen gün daha fazla kullanılmakta olup, söz konusu konuları içselleştiren şirketler, finansal kaynaklara erişmek, risk yönetiminde etkinlik, piyasa değerinin artışı gibi hususlarda avantaj sahibi olmakta ve geleceğe dair program ve hedeflerini bu doğrultuda tasarlayarak daha yaşanılır bir dünyanın inşasında da önemli rol oynamaktadır (BİST, 2020: 2).

Bu çalışmada, BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'ndeki şirketlerin 2015- 2020 yılları arasında sürdürülebilirlik kapsamında sundukları raporlarında yer alan çevresel ve sosyal performans göstergeleri, BİST Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi bağlamında analiz edilmiştir. Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre; 2020 yılında, araştırma kapsamındaki şirketlerden 12'sinin sürdürülebilirlik raporlamasını, entegre rapor ya da entegre faaliyet raporu, 19'nun sürdürülebilirlik raporu; 2019 yılında, şirketlerden 6'sının entegre rapor ya da entegre faaliyet raporu, 23'nün sürdürülebilirlik raporu; 2018 yılında şirketlerden 3'nün entegre rapor ya da entegre faaliyet raporu, 28'nin sürdürülebilirlik raporu; 2017 ve 2016 yıllarında şirketlerden 2'sinin entegre rapor ya da entegre faaliyet raporu, 29'nun sürdürülebilirlik raporu; 2015 yılında ise şirketlerin tamamının sürdürülebilirlik raporu düzenleyerek gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Rehberde sürdürülebilirlik raporlamasının eki niteliğinde sunulması önerilen performans göstergelerinin, araştırma kapsamındaki şirketlerin ortalama %49'nun raporlarının ekinde toplu olarak, ortalama %30'nun raporlarının içinde ve farklı bölümlerde ayrı ayrı, ortalama %21'nin ise bir bölümünü raporlarının içinde, bir bölümünü de raporlarının ekinde sunduğu belirlenmiştir. Bunun yanında, Rehberde çevresel ve sosyal performans göstergelerinin sayısal olanlarının yıllar itibariyle ve sektördeki diğer işletmelerin verileriyle karşılaştırılmalı olarak raporlanması tavsiye edilmiş olup, araştırma kapsamındaki şirketlerin performans göstergelerini yıllara göre karşılaştırarak raporladığı ancak, diğer işletmelerin verileri ile bir karşılaştırma yapmadıkları tespit edilmiştir.

Çalışma, BİST Sürdürülebilirlik endeksine yer alan şirketlerin literatürde ifade edildiği gibi (Gücenme Gençoğlu ve Aytaç, 2016; Kavut 2010) sürdürülebilirlik raporlamasında, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konularına ilişkin politikalarını, önemli kararlarını, alınan önlemlerini ve finansal olmayan performans verilerini büyük ölçüde paylaştıklarını ortaya koymaktadır. Buna karşın çevresel ve sosyal performans göstergelerinin sunulmasındaki biçimsel farklılıklar, söz konusu verilerin karşılaştırıla bilirliğini engellemektedir. Finansal olmayan verilerin raporlanmasında standartlaşmanın sağlanması açısından, BİST Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi'nin bir kılavuz olarak, sürdürülebilirlik raporlaması yapan şirketler tarafından daha çok dikkate alınması yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Aracı, H. ve Yüksel, F. (2016). "Şeffaflık ve Hesap Verilebilirliğin Sağlanmasında Sürdürülebilirlik Raporları: BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki Şirketlerin Sürdürülebilirlik Raporlarının İncelenmesi", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,* 18(1), 103- 131.

Aziz, A. (2011). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, Nobel Yayıncılık (6. Baskı), İstanbul.

Borsa İstanbul (BİST) (2020). Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi*,* İstanbul.

Borsa İstanbul (BİST) (2014). Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi, İstanbul.

Dhaliwal, Dan S., Oliver Zhen Li, Albert Tsang ve Yong George Yang (2011). "Voluntary Nonfinancial Disclosure and the Cost of Equity Capital: The Initiation of Corporate Social Responsibility Reporting", *Accounting Review***,** 86(1), 723-759.

Dyllick, T. ve Hockerts, K. (2002). "Beyond The Business Case for Corporate Sustainability", *Business Strategy and the Environment*, 11(2), 130- 141.

Gücenme Gençoğlu, Ü. ve Aytaç, A. (2016). "Kurumsal Sürdürülebilirlik Açısından Entegre Raporlamanın Önemi ve BIST Uygulamaları", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 72, 51-66.

Özerhan,Y. ve B. Sultanoğlu (2018). "Sürdürülebilirlik Raporu Kapsamında Çevresel Bilgilerin Raporlanması ve Güvence Denetimi", *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 53, 55- 76.

Singh, M. P., Chakraborty, A. ve Roy, M. (2020). "Developing SME Sustainability Disclosure Index For Bombay Stock Exchange (BSE) Listed Manufacturing Smes in India", *Environment, Development and Sustainability*, 23, 399- 422

Şahin, Z. ve F. Çankaya. (2018). "Türkiye'de GRI Rehberine Göre Hazırlanan Sürdürülebilirlik Raporlarının İçerik Analizi", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (4), 860- 879.

Şendurur, U. ve F. Temelli. (2018). "Türkiye'de Faaliyet Gösteren Geleneksel Bankalar ve Katılım Bankalarının Sürdürülebilirlik Açısından Karşılaştırılması", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (2), 330- 346.

Yanık, S. ve Türker İ. (2012), Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk Raporlamasındaki Gelişmeler (Tümdeşik Raporlama), *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 47, 291-308.

Global Reporting Initiative (GRI). (2020a). "About Sustainability Reporting" https://www.globalreporting.org/information/sustainability-reporting/Pages/default.asp

(Erişim Tarihi: 12.06.2022)

Global Reporting Initiative (GRI). (2020b). "GRI Sustainability Disclosure Database". https://database.globalreporting.org (Erişim Tarihi: 12.06.2022)

www.borsaistanbul.com/endeksler/bist-pay-endeksleri/surdurulebilirlik-endeksi www.kgk.gov.tr.

(Erişim Tarihi: 01.06.2022- 01.07.2022)